Foto's voorzien van tags

Er zit meer in een foto dan je denkt!

Elke ietwat enthousiaste amateurfotograaf staat al snel voor een grote uitdaging: hoe hou je orde in de fotochaos? Je kiekjes ordentelijk taggen is alvast een heel grote stap in de goede richting. CEDRIC MESKENS

Kan het makkelijker? Met je digitale fotocamera schiet je kiekjes bij de vleet – kost toch lekker niks – waarna je ze snel even richting harde schijf overpompt. Maar voor je het weet, puilt die uit van de nietszeggende fotobestanden, genre DSC03455.JPG, DSC03456.JPG, ... En geef toe: tussen dat koren schuilt ongetwijfeld ook heel wat kaf. Brouw daar maar eens een leuk fotoavondje van, waarbij je kennissen zich niet pijnlijk verplicht voelen geïnteresseerd te blijven kijken... Naast een kritische blik met de vinger op de Delete-toets en een indeling in een logische mappenhiërarchie, zijn duidelijke namen en zinvolle tags de beste remedie om dit probleem op te lossen! En laat dat nu net het onderwerp van dit dossier zijn: hoe breng je tags aan in je foto's, hoe roep je die weer op en bewerk je die, en welk praktisch nut heb je zoal aan dat getag? Maar voor we zelf aan de slag gaan, is een brokje theoretische achtergrond wel aangewezen.

Exif, IPTC & XMP

Exif

Het zal je misschien verbazen, maar je digitale fototoestel is zelf ook een verwoed tagger! Samen met de foto slaat die namelijk heel wat bijkomende informatie op. Vooral de meer geavanceerde DSLR's – digitale spiegelreflexcamera's – sloven zich uit om wel tientallen verschillende gegevens vast te leggen. Deze zogenoemde Exif-tags, wat staat voor 'exchangeable image file format', komen terecht in de header van het beeldbestand zelf. Typische gegevens die in zo'n tags een thuishaven vinden, zijn:

- datum en tijdstempel
- miniatuurweergave om de foto te kunnen bekijken op het lcd-schermpje van het toestel of via software
- allerlei camera-instellingen, zoals het merk en het model van het toestel, de oriëntatie van de foto, de sluitertijd, de belichting(smodus), de ISO-snelheid, de witbalans, de meetmethode, het objectief en de brandpuntafstand, flitsinformatie, enzovoort
- beschrijvingen en copyrightinformatie

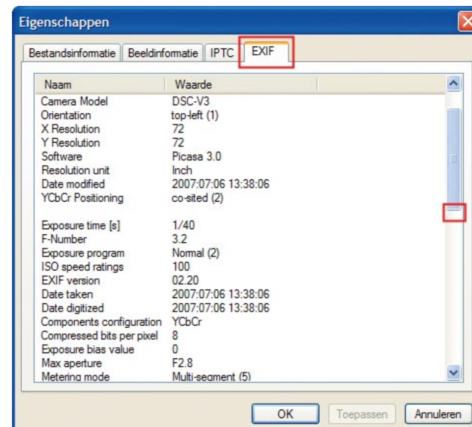

Ricoh 500SE: camera mét gps!

Duurdere toestellen laten je zelfs toe om rechtstreeks bepaalde Exif-tags te wijzigen via de display. Vooralsnog erg zeldzaam zijn de apparaten met een ingebouwde gps-module, die de exacte coördinaten van de foto in een Exif-tag vastlegt – de Ricoh 500SE is zo'n witte raaf. Jaloers? Hoeft niet: aan het einde van dit artikel vertellen we hoe je ook zonder duur spul je kiekjes van zo'n geografische informatie kan voorzien.

Het spreekt voor zich dat deze Exif-tags best nuttig kunnen zijn. Zo kan je wellicht via de copyright-tag aantonen dat jij de oorspronkelijke fotograaf bent, of kan je snel uitvissen waarom een foto de mist is ingegaan – door een te lange sluitertijd bijvoorbeeld.

Absoluut handig dus, maar jammer genoeg zijn er ook minpunten. Het Exif-formaat is namelijk niet echt gestandaardiseerd, en dat heeft onder meer tot gevolg dat de tags zowat overal in de header verspreid kunnen zitten. Het gevaar is dan ook niet denkbeeldig dat een of andere fotobewerkingstool die metadata corrumpeert. Bovendien maken sommige producenten al te gretig gebruik

Typische Exif-metadata: vaak heel wat technische details.

van de 'MakerNote' tag – die precies gecreëerd werd om producenten toe te laten eigen informatie toe te voegen. De (soms versleutelde) gegevens die hierin terechtkomen, zijn namelijk vaak moeilijk uit te lezen door niet-productspecifieke software. Verder is Exif eigenlijk bedoeld voor jpeg- en tiff-bestanden, zodat RAW-beeldbestanden – die steeds populairder worden – buiten de boot dreigen te vallen. Onder meer daarom hebben veel producenten hun eigen RAW-bestandsformaat ontwikkeld, dat uiteraard niet compatibel is met dat van anderen. Adobe hoopt deze evolutie te counteren met het DNG RAW-formaat (digital negative), dat op tiff gebaseerd is.

IPTC

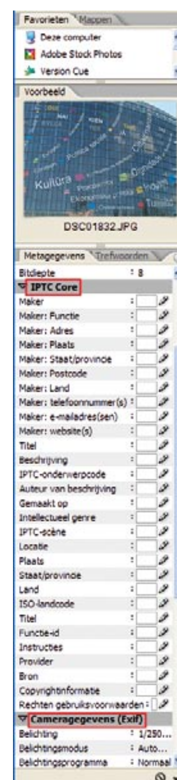
Een ander 'nadeel' van Exif-metadata is dat ze in eerste instantie bedoeld zijn om door de toestellen zelf opgeslagen te worden. Nu kan je als gebruiker tot op zekere hoogte ook wel een aantal Exif-tags vullen of bewerken (zie verder), maar een ander type metadata is daar duidelijk beter voor geschikt: IPTC. Dit formaat kent echter een nog woeligere geschiedenis dan Exif...

IPTC is gebaseerd op het IIM-formaat (Information Interchange Model), dat in 1991 door de International Press Telecommunications Council in het leven werd geroepen. Hierdoor konden professionele fotografen bijkomende informatie, zoals copyright, locatie en beschrijving, aan hun foto's hangen voor ze die naar persbureaus stuurden. Dit formaat werd echter nieuw leven ingeblazen toen Adobe in 1994 een methode ontwikkelde om deze IIM-data in te bedden in de headers van jpeg-, tiff- en psd-bestanden: de zogenoemde IPTC-headers. Al snel ontstond er echter een wildgroei aan implementaties, zodat het IPTC in 2004 samen met Adobe besloot met een meer coherente en strikte opvolger op de proppen te komen, bekend onder de naam IPTC-core.

XMP

Tussendoor vond Adobe dat de manier waarop Exif- en IPTC(-core)-gegevens in beeldbestanden werden ingebed, aan modernisering toe was. Jawel, alweer tijd voor een nieuwe specificatie dus: XMP, wat staat voor Extensible Metadata Platform. En wie dacht dat dit naar xml ruikt, slaat de spijker op z'n kop: XMP is inderdaad een soort xml-containerbestand dat ook plaats biedt aan allerlei Exif-tags en IPTC-coredata.

Zie je door de bomen het bos nog? Heel wat (fotobewerkings)tools alvast niet meer... Ook al komen Exif-, IPTC- en XMP-gegevens in aparte headerlocaties terecht, het is niet uitgesloten dat een tool bij het bewerken van een IPTC-header de XMP-data vernietigt, of dat een andere tool wel de XMP-header aanpast, maar bestaande IPTC-gegevens niet mee synchroniseert. De moraal van dit verhaal? Metadata kunnen zeer nuttig zijn voor fotobeheer (zie verder), maar door het gebrek aan een stevige standaardisering is het toch uitkijken geblazen. Hoed je er alvast voor om (de metadata van) je fotoarchief zomaar door een aantal willekeurige tools te laten bewerken. Het is immers niet uitgesloten dat de ene tool het tagwerk van de andere weer verprutst.

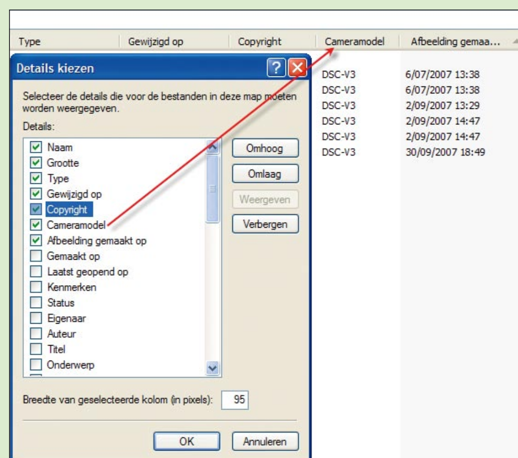
Fotobeheerder Adobe Bridge: IPTC-data komen ook automatisch terecht in de XMP-header.

Metadata bekijken en bewerken

Verkenner

Na dit pittige brokje theorie is het de hoogste tijd om zelf aan de slag te gaan! Zo had je natuurlijk graag geweten welke Exif-data jouw fotocamera zoal wegschrijft. Dat kan je tot op zekere hoogte uitvissen met de Windows Verkenner. Blader naar een fotomap en klik met de rechtermuisknop op een beeldbestand. Kies **Eigenschappen**, ga naar het tabblad **Samenvatting** en druk op de knop **Geavanceerd**. Je krijgt nu een reeks Exif-data te zien. Onderaan kan je een aantal velden (titel, onderwerp, trefwoorden, opmerkingen en auteur) zelf aanpassen, maar dat raden we je af. We hebben namelijk ondervonden dat sommige Exif-tags hierdoor beschadigd kunnen geraken! Maar ook op een andere manier kan je binnen de Windows Verkenner nog Exif-data bekijken. Blader opnieuw naar een fotomap en zorg dat je via de knop **Weergave** ook de **Details** te zien krijgt. Klik vervolgens met de rechtermuisknop op een van de kolomtitels in het rechterpaneel. Selecteer **Meer** in het uitklapmenu. Plaats een vinkje naast de items die je te zien wil krijgen en bevestig met **OK**. De gevraagde items komen nu elk in een aparte kolom terecht, waarna je de bestanden ook op deze items kan sorteren door de kolomtitel aan te klikken. Beide methodes leveren je echter lang geen compleet beeld op van alle Exif-data. Er zijn gelukkig programma's die het veel beter doen. In een notendop stellen we je twee gratis tools voor: Photo Info en XnView.

Windows Verkenner: kijken mag, bewerken (liever) niet!

Photo Info

Photo Info is een relatief nieuwe telg uit de stal van Microsoft, die je kan downloaden op www.microsoft.com/windowsxp/using/digitalphotography/prophoto/photoinfo.mspx. Hij draait onder Windows XP SP2 en Vista (32-bit), en installeert zich als een add-in voor de Windows Verkenner. Dat merk je trouwens onmiddellijk als je de muispijl even boven een miniatuurweergave van een van je kiekjes laat zweven: er verschijnen nu heel wat meer Exif-data in het pop-upvenstertje. Maar er is (veel) meer... Klik met de rechtermuisknop maar even op een fotobestand en kies **Photo Info** in het contextmenu. Een dialoogvenster duikt op. Op het tabblad **Details** kan je alweer een aantal Exif-gegevens oproepen, net zoals bij de Verkenner. Weinig nieuws dus, maar dat is buiten de andere vier tabbladen gerekend: **Description**, **Keywords**, **Origin** en **Advanced**. Hier kan je een hele reeks – overwegend IPTC/IIM – metadata kwijt! Op het tabblad **Description** kan je bijvoorbeeld een copyrightbericht laten genereren, waarbij de naam van de auteur ('Author') automatisch wordt overgenomen. Op het tabblad **Keywords** kan je – weinig verrassend – allerlei trefwoorden invullen, en

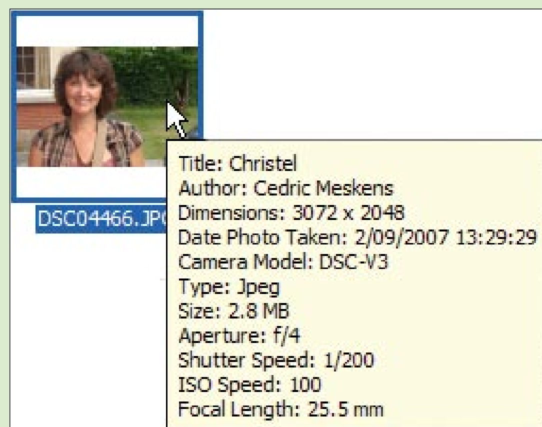
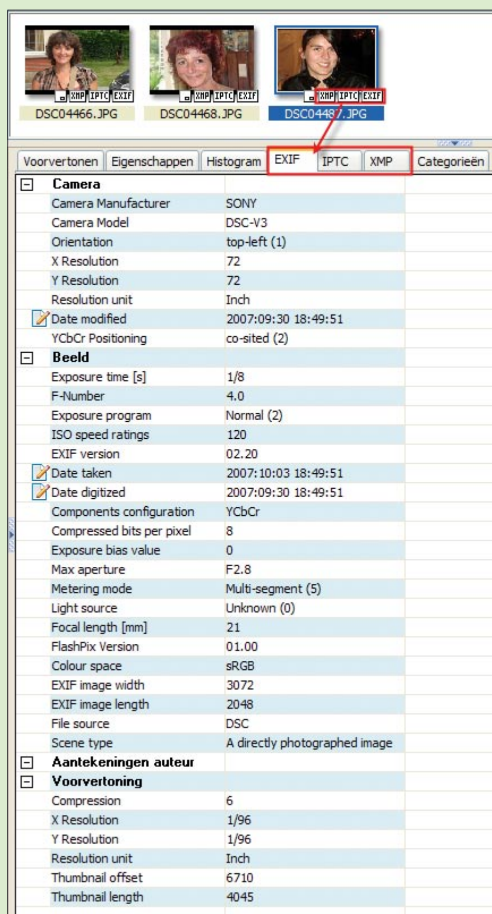

Photo Info maakt de Verkenner al meteen wat loslippiger...

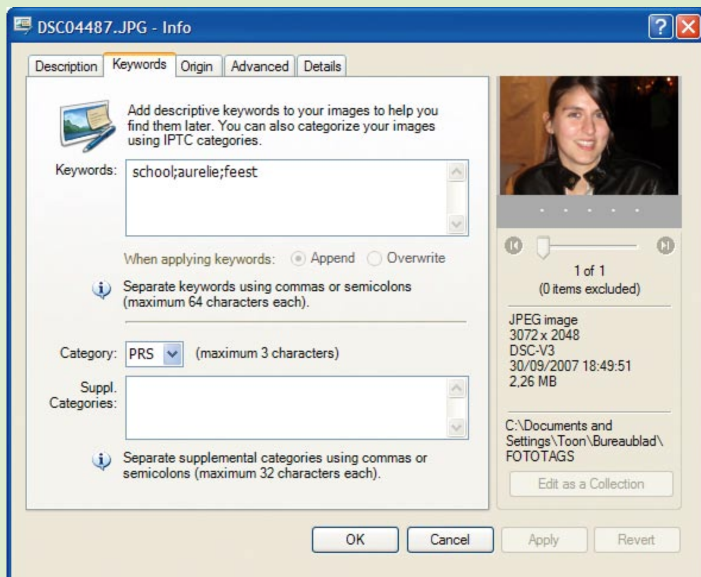

Met enkele muisklikken krijg je alle metadata overzichtelijk gepresenteerd.

XnView

Terwijl Photo Info een rasechte metatagger is, kan je XnView als een heuse fotobeheerder beschouwen, met onder meer ook krachtige conversieopties. Wij focussen ons hier echter op zijn kwaliteiten als tagger. Je vindt de tool op www.xnview.com. Start na de installatie de tool op en blader in het linkerpaneel naar de gewenste fotomap. Klik in het rechterpaneel op een willekeurige foto. In de onderste helft van dit paneel krijg je nu normaal gezien een voorvertoning te zien, met bovenaan een aantal tabbladen. Verschijnt deze informatie niet, verplaats de schuifbalk van dit rechterpaneel dan helemaal naar beneden en klik op het kleine pijltje onderaan het paneel. Een van de tabbladen is **EXIF**, en dit tabblad bevat een indrukwekkend aantal Exif-data, veel uitgebreider nog dan bij Photo Info. Verschijnen er naast **EXIF** ook de labeltjes **IPTC** en **XMP** onderaan de miniatuurafbeeldingen, dan krijg je eveneens de overeenkomstige tabbladen **IPTC** en **XMP** te zien. Het tabblad **XMP** bevat weinig meer dan een hutsepot van xml-tags, maar het tabblad **IPTC** is best interessant – vooral als er een potloodicoontje naast een item staat. Dat betekent namelijk dat je dit item (via een dubbelklik) zelf kan aanpassen!

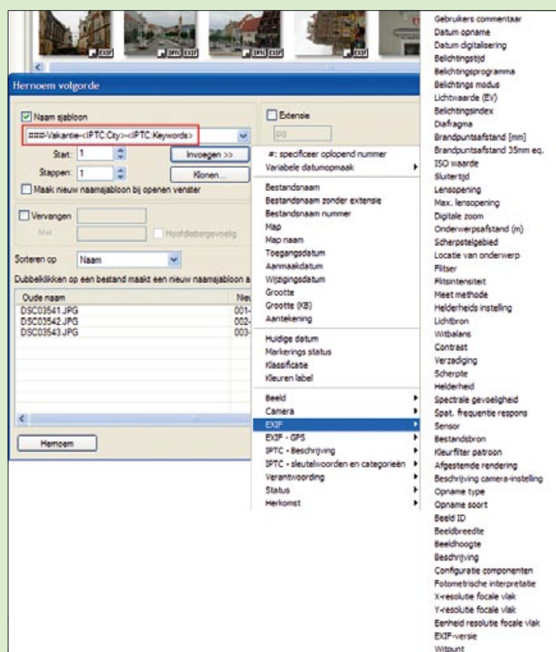
Maar wat als je foto's nog geen IPTC- of XMP-metadata bevatten? Wil je kost wat kost XMP-metadata aan je foto's hangen, dan heb je uiteraard een tool nodig die vlot overweg kan met XMP. Een van die tools is fotobeheerder Adobe

Foto's taggen – ook in batch: snel gepiept met Photo Info!

aangeven tot welke categorie(en) je de foto wil laten behoren. Op het tabblad **Origin** vind je een interessante mogelijkheid. Stel dat je per ongeluk de datum van je camera niet correct had ingesteld bij het maken van een reeks foto's, plaats dan een vinkje naast **Adjust the EXIF capture date in the file by** en vul het aantal dagen, uren, minuten en seconden in waarmee je de opnametijd wil verschuiven. Een operatie die vrij veel tijd vraagt als je dat voor een hele reeks plaatjes moet doen. Gelukkig laat Photo Info je ook de metatags van verschillende plaatjes tegelijk bewerken. Selecteer in de Verkenner alle gewenste foto's, start opnieuw **Photo Info** op en druk op de knop **Edit as a Collection**. Blijven we even bij ons voorbeeld van daarnet; open dan het tabblad **Origin**, plaats een vinkje bij **Use the EXIF capture date if available** en bij **Adjust the EXIF capture date in the file by** en stel de gewenste tijdsverschuiving in. Bevestig met **OK** en met **Ja**.

Bridge, dat samen met Photoshop wordt geïnstalleerd. Het volstaat dat je in dit programma een van de IPTC-core-items bewerkt om XMP-gegevens te genereren (zie afbeelding hierboven, bij XMP). IPTC-metadata toevoegen kan je natuurlijk altijd via Photo Info, maar ook XnView draait daar z'n hand niet voor om. Klik maar eens met de rechtermuisknop op een foto en kies **Bewerk IPTC-data**. Nu verschijnt er een dialoogvenster dat wel wat weg heeft van dat van Photo Info, maar dan met nóg meer tabbladen. Heel interessant is ook de mogelijkheid om van een aantal ingevulde IPTC-tags een sjabloon te creëren. Dat kan je dan later altijd weer oproepen om dezelfde IPTC-tags aan een reeks andere foto's te hangen. De werkwijze is eenvoudig: vul de gewenste data in, druk op **Sjabloon opslaan** en geef de sjabloon een geschikte naam.

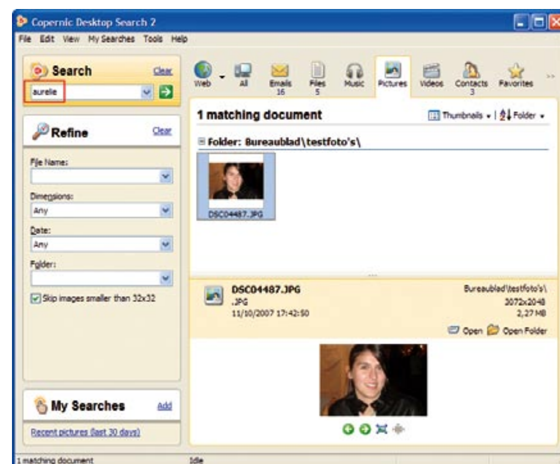
Metadata genoeg om je bestanden te hernoemen?

Achteraf hoef je voor je andere foto's dan maar op **Sjabloon laden** te drukken, de gewenste sjabloon te selecteren en via de knop **Schrijven** de aanpassingen vast te leggen.

XnView bevat nog een aantal interessante opties... Selecteer een aantal foto's, open het menu **Maak** en kies **Reeks hernoemen**. Via de knop **Invoegen** kan je nu zowel uit Exif als uit IPTC data plukken om de bestandsnamen van je foto's in één klap te hernoemen. Zo geef je DSC03541.JPG bijvoorbeeld pijlsnel een iets zinvollere naam, zoals 001-Vakantie-Vilnius-Litouwen.jpg! Je kan op deze manier zelfs Exif-gps-coördinaten toevoegen.

Of misschien had je wel graag een aantal metadata uit je foto's gehaald vooraleer je die aan anderen doorspeelt? Ook dat kan: selecteer opnieuw enkele foto's, open het menu **Bewerken**, kies **Metadata** en vervolgens **Opschonen**. Plaats een vinkje naast de metadata (waaronder EXIF, XMP en IPTC) die je wil verwijderen en bevestig met **OK**.

Foto's zoeken en beheren

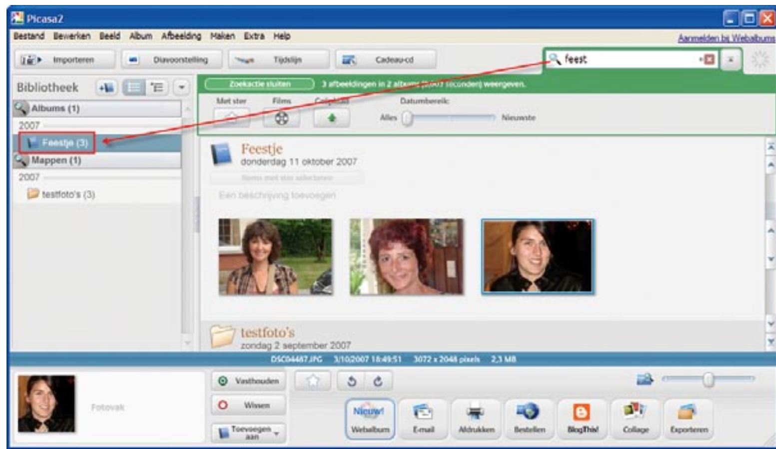
Copernic Desktop Search speurt ook in een aantal metadata!

Ongetwijfeld een van de meest populaire metadata voor foto's zijn de IPTC-trefwoorden, temeer omdat een aantal zoekprogramma's en fotobeheertools je foto's op grond van zulke trefwoorden snel weten uit te filteren. Erg handig dus als je bijvoorbeeld een fotoavondje wil brengen rond uitsluitend natuur- of verjaardagsfoto's. De ingebouwde zoekfunctie van Windows XP kan jammer genoeg niet overweg met zulke metadata, maar die van Vista is al een pak slimmer: die laat je namelijk toe specifiek naar 'labels' (lees: trefwoorden) te speuren. Je hebt geen Vista? Waarom het dan niet in XP proberen, met een gratis speurneus als Copernic Desktop Search www.copernic.com, die ook een aantal metadata in zijn zoekresultaten verwerkt (waaronder IPTC-trefwoorden).

Vanzelfsprekend kan ook elke deftige fotobeheerder met zulke metadata overweg, en met name de ondersteuning voor (IPTC-)trefwoorden blijkt steevast goed uitgebouwd te zijn. We stellen je heel kort twee gratis tools voor: Windows Live Fotogalerij en Picasa.

Windows Live Fotogalerij kan je (voorlopig?) alleen downloaden als een onderdeel van de nieuwe Windows Live Suite http://get.live.com/betas/photogallery_betas. Tot op zekere hoogte bepaal je zelf welke onderdelen je niet mee wil installeren. Het programma is erg gebruiksvriendelijk. Via het menu **Bestand** haal je een of meer mappen binnen in de fotogalerij. Vervolgens kan je via het zoekvenster rechtsboven al meteen foto's opsporen die een of meer trefwoorden bevatten. Tags 'on the fly' toevoegen kan ook: klik met de rechtermuisknop op de foto('s), kies **Tags toevoegen** en tik de gewenste tag in.

Googles Picasa2 http://picasa.google.com is het bètastadium al geruime tijd ontgroeid en biedt meer mogelijkheden – wij beperken ons hier echter tot wat Picasa zoal met (meta)tags weet aan te vangen. Net als bij Windows Live Fotogalerij kan je hier tags in een zoekveld intikken: je krijgt dan automatisch alleen die foto's te zien die de ingetikte tags bevatten. Wil je zelf tags toevoegen in

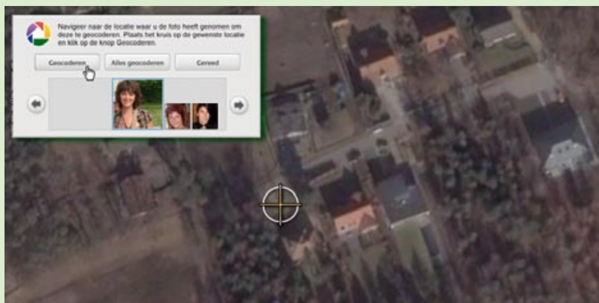

Picasa? Selecteer dan de gewenste foto's, ga naar het menu Beeld en kies Zoekwoorden. Vul je tags in en druk telkens op de knop Toevoegen. Bevestig met OK. Erg handig is dat je foto's die je (via tags) hebt uitgefilterd snel in een soort virtuele map kan onderbrengen. Klik met de rechtermuisknop op de bewuste foto's en kies Toevoegen aan album, Nieuw Album. Zodra je met OK bevestigt, komen de kiekjes in eenzelfde album terecht, klaar voor pakweg een diashow!

Giet getagde foto's snel in afzonderlijke albums.

Geotaggen

Picasa heeft nóg een erg aardig extraatje ingebouwd... Het is namelijk perfect mogelijk om je foto's nauwkeurig op een kaart te lokaliseren – het zogenoemde geotaggen of geocoden. Daarvoor roept Picasa wel de hulp in van specialist Google Earth http://earth.google.com/intl/nl. Ook dit gratis programma moet je dus eerst geïnstalleerd hebben. Klaar? Start dan Picasa op en selecteer een foto waarvan je de exacte locatie kent. Open vervolgens het menu Extra en kies Geocoderen, Geocoderen met Google Earth. Google Earth start nu automatisch op, en je ziet over onze aarde een vizier verschijnen. Verplaats dat vizier – of tik een trefwoord in – en zoom in tot het precies op de gewenste locatie staat. Vervolgens druk je in het pop-upvenstertje van Picasa op Geocoderen, of op Alles geocoderen als je verschillende kiekjes had geselecteerd die je dezelfde locatie wil meegeven. Bevestig met Gereed. In het linkerpaneel van Google Earth is er nu een item bijgekomen in de rubriek (Tijdelijke) Plaatsen, met je foto in miniatuur. Klik met de rechtermuisknop op dit item en geef het eventueel een duidelijkere naam mee via Naam wijzigen. Vervolgens kan je dit item (bijvoorbeeld) van hieruit naar je kennissen doormailen. Die ontvangen dan een kmz-bestandje, en zodra ze daarop dubbelklikken, start ook bij hen Google Earth op en zien ze de bijhorende foto op de juiste locatie verschijnen. Erg leuk!

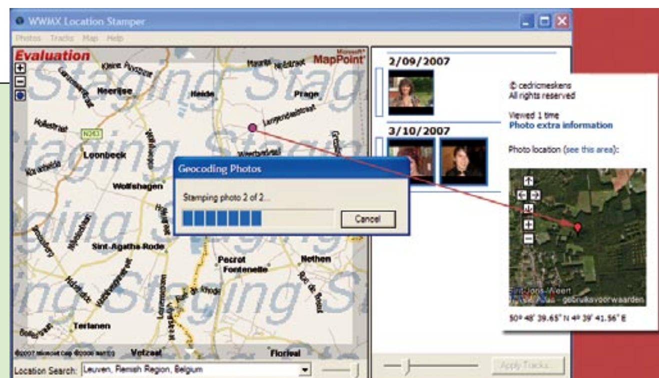
Picasa en Google Earth, de handen in elkaar geslagen.

Omdat veel fotoliefhebbers tuk zijn op fotosharingservice Flickr beschrijven we heel kort hoe je ook met deze dienst aan het geotaggen slaat. Creëer alvast een gratis account op www.flickr.com en laad enkele van je foto's op – leuk meegenomen: Flickr importeert automatisch je eigen IPTC-kernwoorden! Open een van deze foto's en klik bovenaan op Organize. De Organizr opent zich, waarna je het tabblad Map opent. Navigeer naar de beoogde locatie (rechtsboven kan je de kaartweergave aanpassen, via Map, Satellite of Hybrid) en versleep de onderaan opgelijnde foto's naar die plaats. Klaar!

We vermelden ook graag nog een dienst die je op dit moment wellicht nog onbekend is, maar – nu Google er zijn klauwen heeft ingeslagen – binnenkort ongetwijfeld meer hype zal veroorzaken: Panoramio www.panoramio.com. En je kan er donder op zeggen dat deze service snel in Google Earth/Maps geïntegreerd zal worden. Maak ook hier eerst een gratis account aan. Meteen erna kan je foto's uploaden, en ze via de link Map this photo geotaggen. Tik hiervoor eerst een plaatsnaam in en verfijn de locatie vervolgens op het kaartje zelf. Bevestig met Save position.

Wie goed toekijkt, leest op de uploadpagina van Panoramia dat foto's met coördinaten in Exif-formaat automatisch gemapt worden. Best handig, maar hoe krijg je nu de juiste gps-coördinaten in je Exif-tags – als je niet over een gesofisticeerd toestel als de Ricoh 500SE beschikt?

Dat kan met een paar gratis tooltjes. We gaan er eerst van uit dat je over een draagbaar gps-toestel beschikt dat een zogenoemde tracklog kan bijhouden, een automatisch gegenereerde lijst van locaties met een tijdstempel. De meeste modellen van producent Garmin zijn hiervoor geschikt. Surf vervolgens naar http://wwmx.org/Download.aspx, waar je de WWMX Client downloadt en installeert. Voorwaarde is wel dat je ook Microsoft .NET Framework 1.1 op je toestel hebt staan. Daarna download en installeer je ook WWMX TrackDownload. Met dit tooltje kan je namelijk de tracklog van je Garmin-gps importeren. Dat lukt echter alleen als die is opgeslagen in het GPX-formaat. Is dat bij jou niet het geval, geen probleem: op www.gpsvisualizer.com/convert en www.gpsvisualizer.com/gpsbabel vind je de nodige online conversietools. Over naar de laatste tool in het rijtje: WWMX Location Stamper. Dit programma zal de Exif-tijdstempel van je foto's vergelijken met die van het GPX-bestand dat je met WWMX TrackDownload naar je pc had gehaald. Vervolgens legt WWMX Location Stamper de juiste lengte- en breedtecoördinaten vast in de Exif-tags van de foto's.

Van GPS naar Exif? Het WWMX-trio zorgt daarvoor (rechts: Panoramia herkent de Exif-coördinaten meteen!).

Je hebt geen gps? Niet zo erg, want ook dan weet WWMX Location Stamper raad! Dat gaat zo... Start het tooltje op, open het menu Photos en haal alle gewenste foto's op via Add photos. Nu hoef je maar één of meer foto's uit het rechterpaneel naar de juiste positie op het kaartje te verslepen – inzoomen doe je door met de muis een kadertje te trekken – en ziedaar: de foto's worden automatisch getagd! Wees er maar zeker van: heel binnenkort ondersteunen alle geotagging-services Exif-coördinaten. Je werk zal op langere termijn dus zeker lonend zijn! ♦